

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) op locatie Davelaar 6 te Woudenberg (U)

J. Oosterbaan

ARC-Rapporten 2012-89

Geldermalsen
2012
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) op locatie Davelaar 6 te Woudenberg (U)

ARC-Rapporten 2012-89
ARC-Projectcode 2012/093

Tekst

J. Oosterbaan

Afbeeldingen

J. Oosterbaan, N. van Malssen & J.J. van Ams

Redactie

H. Buitenhuis & N. van Malssen

Status

definitieve versie

Autorisatie — M.J.M. de Wit

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2012

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	4
1.2	Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied	4
1.3	Doel van het onderzoek en vraagstellingen	4
1.4	Onderzoeksgeschiedenis	6
1.5	Werkwijze	7
2	Resultaten	9
2.1	Bodemopbouw	9
2.2	Sporen	9
2.3	Vondsten	10
3	Conclusies	13
4	Waardering en aanbeveling	16
5	Samenvatting	17
	Bijlagen	19

Projectgegevens

Projectnaam	Woudenberg, Davelaar 6
Projectcode	2012/093
CIS-code	51.100
Status	Definitief (December 2012)
Projectleider	J. Oosterbaan
Contact	0657887895/ j.oosterbaan@arcbv.nl
Opdrachtgever	J.G.C. van Schaik
Contact	0655 – 851253/ k.vanschaik@adviesdienstbedrijfsontwikkeling.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Woudenberg, mw. M. Valé
Contact	033 – 2869100
Toetsing	Omgevingsdienst Regio Utrecht, P.C. de Boer
Contact	030 – 6999500

Locatiegegevens

Toponiem	Davelaar 6
Plaats	Woudenberg
Gemeente	Woudenberg
Provincie	Utrecht
Kaartblad	32D
RD-coördinaten	NW: 159.776/453.005 NO: 159.926/452.926 ZO: 159.944/452.871 ZW: 159.816/452.876
Oppervlakte	ca. 500 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Glaciaal bekken (Gelderse Vallei)
Geomorfologie	Het plangebied ligt grotendeels op een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden
Bodem	Beekeerdgronden van lemig fijn zand
Historische situatie	Door de vochtige situatie zal het plangebied tot in de 20e eeuw niet bewoonbaar zijn geweest
Archeologische verwachting	Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) bevindt het plangebied zich op de grens tussen een gebied met een lage trefkans en een gebied met een middelhoge trefkans. Het plangebied ligt op de archeologische beleidskaart van de gemeente Woudenberg in een zone met een hoge archeologische trefkans op resten uit de Tweede Wereldoorlog.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie (rood) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In opdracht van J.G.C. van Schaik (Adviseur Bedrijfsontwikkeling) heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op locatie Davelaar 6 te Woudenberg (U). Door geplande werkzaamheden (de realisatie van de stallen voor rund- en pluimvee en graafwerkzaamheden ten behoeve van drainage) kunnen de eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem worden verstoord en/of vernietigd. Daarom heeft de gemeente Woudenberg besloten dat binnen het plangebied door middel van een IVO-P moet worden vastgesteld of er daadwerkelijk archeologische resten aanwezig zijn, en indien dit het geval is, deze resten te waarderen.

Het onderzoek vond plaats op 22 maart 2012. De projectleiding was in handen van J. Oosterbaan MA. Het veldteam bestond uit mw. drs. J.J. van Ams (ARC bv) en J.R. Hoekstra MA (Transect). Als senior KNA-archeoloog was drs. C.G. Koopstra aan het project verbonden. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die worden gesteld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2).¹

1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van ca. 500 m² en ligt buiten de bebouwde kom van Woudenberg, in een agrarisch gebruikt gebied (afb. 1).

1.3 Doel van het onderzoek en vraagstellingen

Het doel van een IVO-P is het vaststellen en veiligstellen van eventueel aanwezige archeologische waarden voorafgaand aan de graaf- en drainagewerkzaamheden die noodzakelijk zijn bij de aanleg van de gebouwen. Hierbij worden de archeologische sporen gedocumenteerd en vindt een monstername plaats van de archeologische waarden die binnen het plangebied aanwezig zijn.

In het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door mw. drs. C.D.R. Cohen Stuart (Transect) ligt de nadruk van het onderzoek op de relatie tussen Militaria en het landschap en de reeds bekende vindplaatsen met betrekking tot WO II rondom het plangebied. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Het verkrijgen van een overzicht van en een inzicht in de tanklinies en het landschapsgebruik van de Gelderse Vallei van deze linies.
- Is de valleistelling op deze locatie nog zichtbaar in het landschap en/of de bodem?

¹De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

- Het gebruiken van de uitkomsten van het onderzoek - waar mogelijk- voor effectief en duurzaam behoud en beheer van archeologische waarden in het plangebied en aansluitende gebieden.
- De ontwikkeling van het biotische en abiotische landschap.
- Het tankgrachtensysteem en de infrastructuur, zoals de loopgraven waarmee de stellingen verbonden waren.

Tweede aandachtspunt voor deze locatie is het opsporen van de weg/ (zand-)pad. Na WO II is de weg langs het plangebied verlegt. De 'oude' weg loopt nu over het plangebied. Aard en ouderdom van deze weg is niet bekend.

Om deze aandachtspunten te beantwoorden zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Algemeen

- 1 *Komt de bodemopbouw in het plangebied overeen met de resultaten van het reeds uitgevoerde inventariserend veldonderzoek?*
- 2 *Zijn er archeologische resten in de bodem aanwezig?*
- 3 *Zo ja, wat is de aard, omvang, ouderdom, herkomst, kwaliteit en locatie van de archeologische resten (horizontaal en verticaal)?*
- 4 *Heeft het een relatie met uit de omgeving bekende archeologische of historische locaties en welke is dat?*
- 5 *Welke gegevens over de aangetroffen vindplaatsen kunnen de archeologische kennis van de regio aanscherpen?*
- 6 *Wat is het belang van de vindplaats voor de lokale, regionale en nationale geschiedschrijving.*
- 7 *Is sprake van (een) behoudenswaardige vindplaats(en)?*
- 8 *Wat kunnen de uitkomsten van het onderzoek zeggen over vergelijkbare terreinen in de omgeving?*
- 9 *Is vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?*
- 10 *Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische resten te worden omgegaan?*
- 11 *Indien er geen archeologische resten worden aangetroffen, wat is de reden voor de afwezigheid van archeologisch resten?*
- 12 *In welke mate is het plangebied verstoord?*

Periode WO II

Dit aspect van het onderzoek richt zich op de aard, ouderdom, omvang en andere archeologische kenmerken van de vindplaatsen. Hieruit zijn de volgende vragen afgeleid:

- 13 *Welke en hoeveel vindplaatsen uit WO II zijn in het onderzoeksgebied te herkennen?*
- 14 *Is de ijle valleistelling nog zichtbaar in het plangebied?*

- 15 *Is de anti-tankgracht inderdaad aangelegd zoals volgens de plankaarten is aan gegeven?*
- 16 *Zijn de schietopstellingen of mitrailleuropstellingen geplaatst geweest?*
- 17 *Zijn de loopgraven als zodanig nog zichtbaar in het sporenvlak, zijn deze sporen ingegraven, of opgeworpen.*
- 18 *Is de Tankgracht inderdaad ingegraven of, opgeworpen zoals het onderzoek van Rietberg doet vermoeden.*
- 19 *Is de schietopstelling inderdaad aangebracht, of zijn alleen de infrastructu-
rele werken hiervoor verricht?*

Landschap en bodem

Dit aspect van het onderzoek omvat de bestudering van de landschappelijke context van de vindplaatsen in historisch perspectief. Dit leidt tot de volgende vragen:

- 20 *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de vindplaatsen (geologie, bodemkunde en geomorfologie)? Zijn er aanwijzingen voor stratigrafische hi-
aten, d.w.z. erosie of non-depositie, in de geologische profielopbouw ter
plekke van de vindplaatsen?*
- 21 *Wat is de paleo-ecologische context van het onderzoeksgebied? Liggen in de
omgeving locaties die voor pollenanalyse bemonsterd kunnen worden?*
- 22 *In hoeverre zijn de aangetroffen bodemlagen geschikt voor een palynologi-
sche reconstructie van de vegetatie- en gebruiksgeschiedenis van het terrein?*

Weg/(zand)pad

- 23 *In hoeverre is ligging en loop van de weg/ (zand-)pad te reconstrueren.*
- 24 *Is deze ook te dateren?*
- 25 *Vanaf wanneer is deze weg in gebruik geweest?*
- 26 *Wat was de functie van deze weg, en wat was de relatie van de weg in de
infrastructuur van het gebied.*

1.4 Onderzoeksgeschiedenis

Met oog op de toekomstige ontwikkelingen op de locatie van Davelaar 6 te Wou-
denberg is een archeologisch bureau-onderzoek en een verkennend inventariserend
booronderzoek uitgevoerd door IDDS archeologie (Moerman 2011) . Uit dit on-
derzoek blijkt dat het onderzoeksterrein in een relatief vochtig gebied ligt en daar-
om een lage trefkans op archeologische resten heeft. Juist deze omstandigheden
maakte het gebied geschikt voor het aanleggen van een waterlinie in de Tachtigja-
rige oorlog en de Grebbelinie. De Grebbelinie is in verband met de Tweede We-
reldoorlog flink uitgebreid, waardoor er binnen het plangebied een hoge verwach-
ting bestaat op resten uit deze periode. Er is extra verkennend (Rietberg 2011b)
en vervolgens een aanvullend bureau-onderzoek (Rietberg 2011a) uitgevoerd wat
zich specifiek richtte op de Tweede Wereldoorlog. Hieruit komt naar voren dat
het onderzoeksterrein op een knooppunt in de stoplijn van Woudenberg ligt en dat

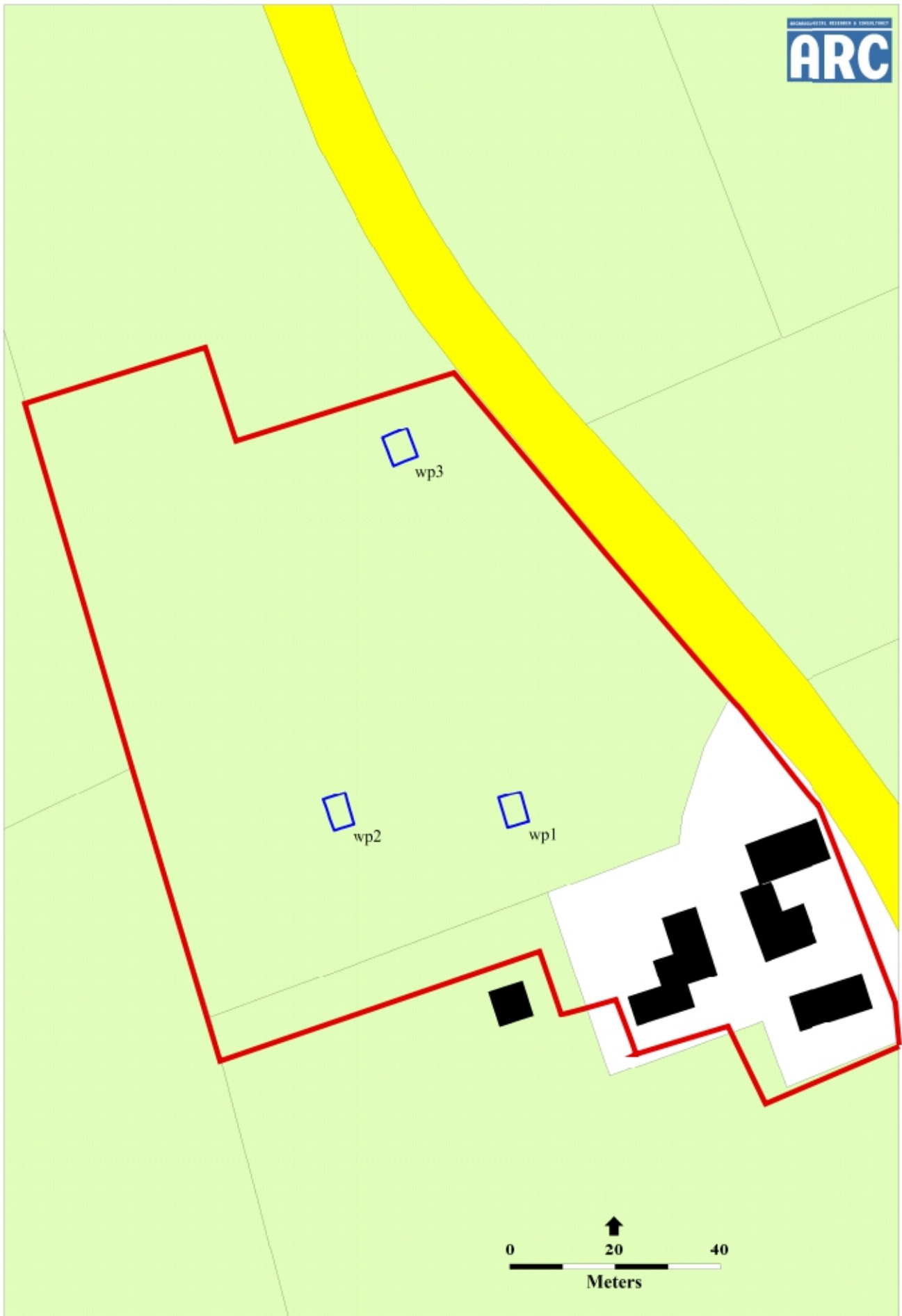
daarom een Inventariserend Veldonderzoek middels proefsleuven uitgevoerd dient te worden.

1.5 Werkwijze

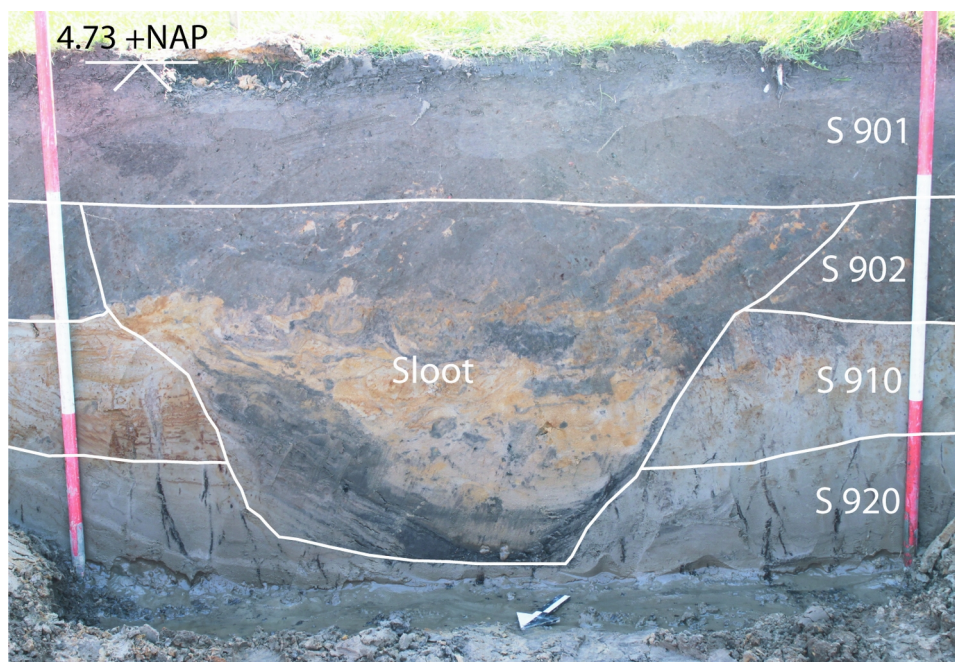
Binnen het onderzoeksgebied zijn twee proefsleuven aangelegd van 4×5 m, de derde proefsleuf is breder uitgegraven (afb. 2). Het totale onderzochte oppervlak bedraagt circa 79 m², waarmee 15% van het plangebied is onderzocht. De proefsleuven zijn in verschillende delen van het onderzoeksgebied aangelegd om zo inzicht te krijgen in het gehele onderzoeksgebied.

In de drie proefsleuven is slechts één vlak aangelegd. Hiervoor is eerst de bouwvoor verwijderd, waarna laagsgewijs is verdiept naar het vlakniveau. De aanleg van het vlak gebeurde onder begeleiding van een metaaldetectorspecialist. Het vondstmateriaal dat tijdens de aanleg is aangetroffen is per laag in vakken van 2×2,5 m verzameld.

Na de aanleg van de vlakken zijn de putgrenzen, de natuurlijke zones en de maai-veldhoogtes met de GPS ingemeten. De gegevens betreffende de veldfoto's, grondsporen en vondsten zijn digitaal ingevoerd in de database. In elke werkput is een profielkolom gezet van minstens 1 m breed. De onderkant van deze kolommen lag minstens 20 cm onder het vlakniveau om onderliggende lagen beter te kunnen duiden. In werkput 1 is een profielkolom gezet ter hoogte van een greppel (s1). Deze profielkolom is machinaal gezet tot op 80 cm onder het vlakniveau. Er is verder een coupe gezet op een natuurlijk spoor. De overige recente sporen zijn machinaal afgewerkt. Er zijn geen monsters genomen.

Afbeelding 2. Ligging van de proefsleuven.

Afbeelding 3. Profielkolom in werkput 1.

2 Resultaten

2.1 Bodemopbouw

Zoals werd verwacht ligt de onderzoekslocatie in een door stuwwallen omgeven glaciaal bekken. De opvulling van dit bekken is reeds in het Saalien begonnen. De bovenste pakketten van het bekken bestaan uit dekzand. Dit dekzand is gedocumenteerd als s910 en s920 (afb. 3). Beide lagen hebben dezelfde textuur. De diepst gelegen laag (s920) bevindt zich echter onder de grondwaterstand. Dit had tot gevolg dat de ijzerdeeltjes in de bodem niet konden oxideren, wat het kleurverschil met s910 veroorzaakt. Een ander onderscheid is het voorkomen van organische resten in s920, vooral in de vorm van wortels. Deze zijn in s910 vergaan in de zuurstofrijkere omgeving.

Boven het dekzand zijn enkele (sub)recente lagen aangetroffen, die sterk onder invloed hebben gestaan van agrarische werkzaamheden (s901 en s902; afb. 3). Onder deze lagen is het vlak aangelegd, waarop alle sporen zichtbaar waren. Onder de sporen bevonden zich enkele recente kuilen. Op deze ingravingen na was de bodem niet verstoord.

2.2 Sporen

Binnen de onderzoekslocatie werden sporen uit de Tweede Wereldoorlog verwacht, omdat de locatie direct achter de Grebbelinie en Valleistelling ligt. Er zijn echter

categorie	N	context
aardewerk	2	aanleg vlak
metaal	2	aanleg vlak
bouwmateriaal	6	3 × spoor, 3 × aanleg vlak
natuursteen	2	1 × spoor, 1 × aanleg vlak

Tabel 1. Verzamelde vondsten per categorie, met vondstcontext.

geen sporen aangetroffen die in verband zijn te brengen met de Tweede Wereldoorlog: alle aangetroffen sporen zijn zeer recent of natuurlijk van aard (afb. 4). In alle werkputten zijn sloten aangetroffen met een overeenkomstige ONO-WZW oriëntatie. Deze oriëntatie komt overeen met de huidige landschappelijke indeling en ploegsporen die in werkputten 1 en 3 zijn aangetroffen. Deze sporen zijn als recente sloten geïnterpreteerd en zijn gegraven ten behoeve van de regulatie van het grondwater in deze relatief natte omgeving. Samen met het bodemtype is de grondwaterstand van essentieel belang voor de landbouwkundige geschiktheid van de gronden.

De overige sporen bestaan uit recente kuilen en een natuurlijk spoor. De interpretatie van het natuurlijke spoor berust op de laags gewijze opvulling, de grillige begrenzing en de vondstloze inhoud. In de recente kuilen is vondstmateriaal aangetroffen dat post WOII dateert. Deze sporen werden direct onder de recente bouwvoor zichtbaar. Deze sporen houden verband met het gebruik van het terrein in de jaren zeventig van de afgelopen eeuw. Het terrein was testijds in gebruik als opslag tijdens de ruilverkaveling.² De kuilen zijn toen waarschijnlijk gegraven.

2.3 Vondsten

Er is een kleine hoeveelheid vondstmateriaal geborgen. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk (2×), metaal (2×), bouwmateriaal (6×) en natuursteen (2×). Het vondstmateriaal dateert uitsluitend in de Nieuwe Tijd. Het grootste deel van de het vondstmateriaal is uit de recente bovengrond afkomstig. De rest is in sporen aangetroffen (tabel 1). De vondsten zijn na overleg met de beheerder van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Utrecht, mevr. M. de Jong, niet behoudenswaardig bevonden en zullen worden afgestoten.

Aardewerk

De twee fragmenten aardewerk betreffen een roodbakkende wandscherf en een fragment industrieel wit aardewerk. De dateringsmogelijkheden van dit vondstmateriaal zijn nihil. Het witte aardewerk betreft een deel van een bord of kom. Dit type aardewerk is vanaf de eerste helft van de 19e eeuw te dateren. Vanaf deze periode wordt industrieel wit aardewerk op grote schaal in Nederland aangetroffen (Bartels 1999, p. 240).

²Mondelinge mededeling van de huidige bewoners van de Davelaar 6.

Bouwmateriaal

Het bouwmateriaal bestaat uit drie wandtegels, één fragment kalkmortel en twee fragmenten van grijze dakpannen. Deze zijn allen in de 20e eeuw te dateren.

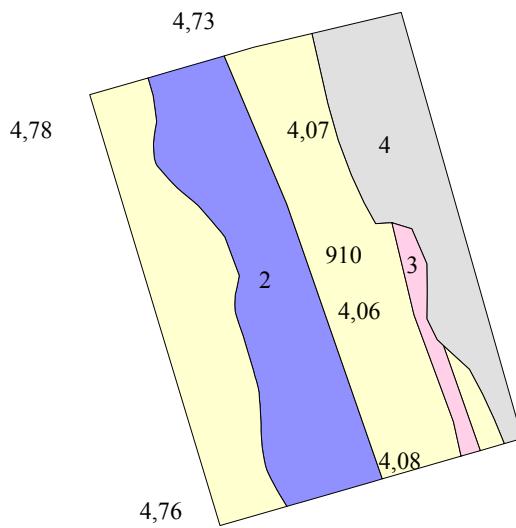
Natuursteen

Er zijn een stuk kwartssteen en een stuk zandsteen geborgen.

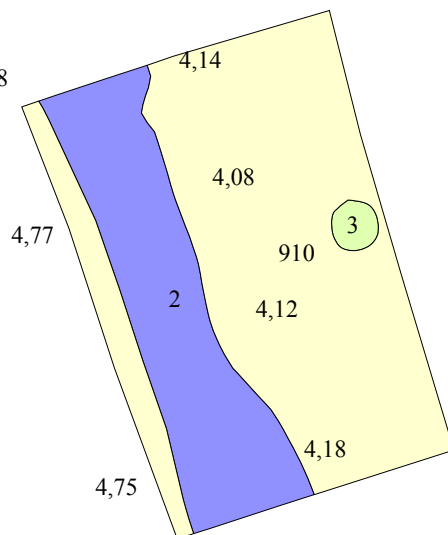
Metaal

Het metaal bestaat uit een hengsel van een emmer en een ongedetermineerd object.

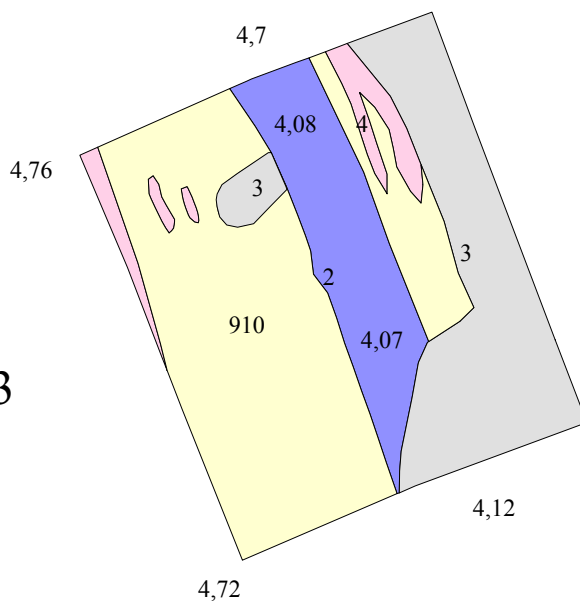
wp 1

wp 2

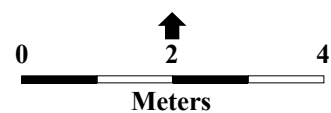

wp 3

Legenda

- sloot
 - ploegspoor
 - recent
 - natuurlijke verstoring
 - natuurlijke ondergrond
- 8,14 NAP in meters

Afbeelding 4. Overzicht van de sporen. NB: de putten liggen op deze afbeelding niet in onderling verband.

3 Conclusies

Op basis van de resultaten van het onderzoek kan een deel van de onderzoeksvragen worden beantwoord. De vragen die niet of slechts ontkennend kunnen worden beantwoord, zijn niet opgenomen. Het gaat hierbij om onderzoeksvragen 4 – 6, 10, 14 – 21 en 24 – 26.

1 *Komt de bodemopbouw in het plangebied overeen met de resultaten van het reeds uitgevoerde inventariserend veldonderzoek?*

In het eerder uitgevoerde inventariserend veldonderzoek (Moerman 2011) is onder de A-horizont (recente bouwvoor) een pakket dekzand aangetroffen. Dit komt overeen met de bodemopbouw die tijdens het proefsleuvenonderzoek is gedocumenteerd. Er is tijdens het proefsleuvenonderzoek echter een tweedeling aangebracht in de dekzandlaag: s910 bevindt zich boven de grondwaterstand en vertoont sporen van oxidatie. De dieper gelegen laag (s920) ligt onder het grondwaterniveau, waardoor organische resten in deze laag bewaard zijn gebleven.

De boringen die tijdens het voorgaande onderzoek zijn gezet reiken dieper dan de proefsleuven. Op ongeveer 3,2 tot 3,6 m +NAP is een pakket dekzanden aangetroffen dat waarschijnlijk als de formatie van Boxtel te interpreteren is. Dit pakket bevindt zich buiten het bereik van het proefsleuvenonderzoek, waardoor onderlinge samenhang niet te bepalen valt.

2 *Zijn er archeologische resten in de bodem aanwezig?*

Alle aangetroffen sporen en vondsten zijn in de Nieuwe Tijd te dateren. De sporen bestaan uit meerdere sloten, recente kuilen, ploegsporen en een natuurlijk spoor. Geen van de sporen is met de Tweede Wereldoorlog in verband te brengen. Enkele vondsten dateren mogelijk van voor de Tweede Wereldoorlog, maar zijn aangetroffen in recentere sporen. De overige vondsten dateren in de periode vanaf de Tweede Wereldoorlog. Er is geen sprake van een vindplaats.

3 *Zo ja, wat is de aard, omvang, ouderdom, herkomst, kwaliteit en locatie van de archeologische resten (horizontaal en verticaal)?*

De archeologische resten zijn te koppelen aan het agrarische gebruik van het plangebied in de tweede helft van de afgelopen eeuw en strekken zich over het gehele onderzoeksgebied uit. De sporen snijden direct onder de bouwvoor in. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk, bouwmetaal, metaal en natuursteen.

7 *Is sprake van (een) behoudenswaardige vindplaats(en)?*

Tijdens het veldonderzoek zijn geen restanten van een (behoudenswaardige) vindplaats aangetroffen.

8 *Wat kunnen de uitkomsten van het onderzoek zeggen over vergelijkbare terreinen in de omgeving?*

De archeologische verwachting in deze relatief natte gebieden is laag. Dit is tijdens dit onderzoek bevestigd. De restanten van de militaire stellingen uit de Tweede Wereldoorlog blijken moeilijk te traceren te zijn. Uit het reeds uitgevoerde bureauonderzoek (Rietberg 2011a) blijkt dat er een anti-tankgracht, een stelling en enkele loopgraven binnen het plangebied verwacht worden. Geen van deze sporen zijn echter aangetroffen. De vraag is echter in hoeverre dit type sporen archeologisch zichtbaar zijn. De stelling met mitrailleur is gebaat bij een vrij schietveld. Deze werden daarom dikwijls op een (kunstmatig) verhoogde locatie opgesteld, met als gevolg dat er nu geen ingravingen meer zichtbaar zijn.

9 *Is vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?*

Er is geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk.

11 *Indien er geen archeologische resten worden aangetroffen, wat is de reden voor de afwezigheid van archeologisch resten?*

Binnen het plangebied bestond alleen een hoge verwachting voor resten uit WOII. Deze zijn niet aangetroffen, terwijl uit militair kaartmateriaal blijkt dat er binnen het plangebied militaire stellingen liggen. De afwezigheid hiervan kan tweeledig uitgelegd worden. Ten eerste valt de precisie van het kaartmateriaal te betwijfelen. De schaal van het kaartmateriaal waarop de stellingen handmatig zijn aangebracht, is groot. Het verschuiven van een centimeter heeft al tot gevolg dat de stellingen zich buiten het plangebied bevinden. Ten tweede valt te bezien of in drie proefsleuven, met een gezamenlijke oppervlakte van 79 m², de kans groot was om deze militaire stellingen in kaart te brengen.

12 *In welke mate is het plangebied verstoord?*

Er zijn enkele recente kuilen aangetroffen. Op deze ingravingen na was de bodem niet verstoord.

Periode WO II

Dit aspect van het onderzoek richt zich op de aard, ouderdom, omvang en andere archeologische kenmerken van de vindplaatsen. Hieruit zijn de volgende vragen afgeleid:

13 *Welke en hoeveel vindplaatsen uit WO II zijn in het onderzoeksgebied te herkennen?*

Er zijn geen sporen of vondsten aangetroffen die aan de Tweede Wereldoorlog te koppelen zijn, waardoor er van een vindplaats uit deze periode geen sprake is.

Landschap en bodem

Dit aspect van het onderzoek omvat de bestudering van de landschappelijke context van de vindplaatsen in historisch perspectief. Dit leidt tot de volgende vragen:

- 22 *In hoeverre zijn de aangetroffen bodemlagen geschikt voor een palynologische reconstructie van de vegetatie- en gebruiksgeschiedenis van het terrein?*
Palynologisch onderzoek is mogelijk op de organische resten uit s920. De resultaten hiervan zijn echter, bij gebrek aan een vindplaats, zonder context. Het onderzoek zou als gevolg daarvan geen meerwaarde hebben.

Weg/(zand)pad

- 23 *In hoeverre is ligging en loop van de weg/ (zand-)pad te reconstrueren.*
Er is geen zandpad aangetroffen, waardoor onderzoeksvragen hierover niet te beantwoorden zijn.

4 Waardering en aanbeveling

Omdat op de onderzoekslocatie geen sprake is van een archeologische vindplaats zijn de KNA 3.2-conforme scoringstabel en het beslissingsdiagram niet opgenomen.

Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek blijkt dat op onderzoekslocatie geen sprake is van behoudenswaardige archeologische waarden. Temeer omdat er geen sporen of vondsten zijn aangetroffen die in verband gebracht kunnen worden met de Tweede Wereldoorlog. Het onderzoek, met de vooraf goed gekeurde onderzoeksstrategie, heeft geen noemenswaardige resultaten opgeleverd. Daarom wordt de aanbeveling gegeven dat de onderzoekslocatie vanuit archeologisch oogpunt kan worden vrijgegeven.

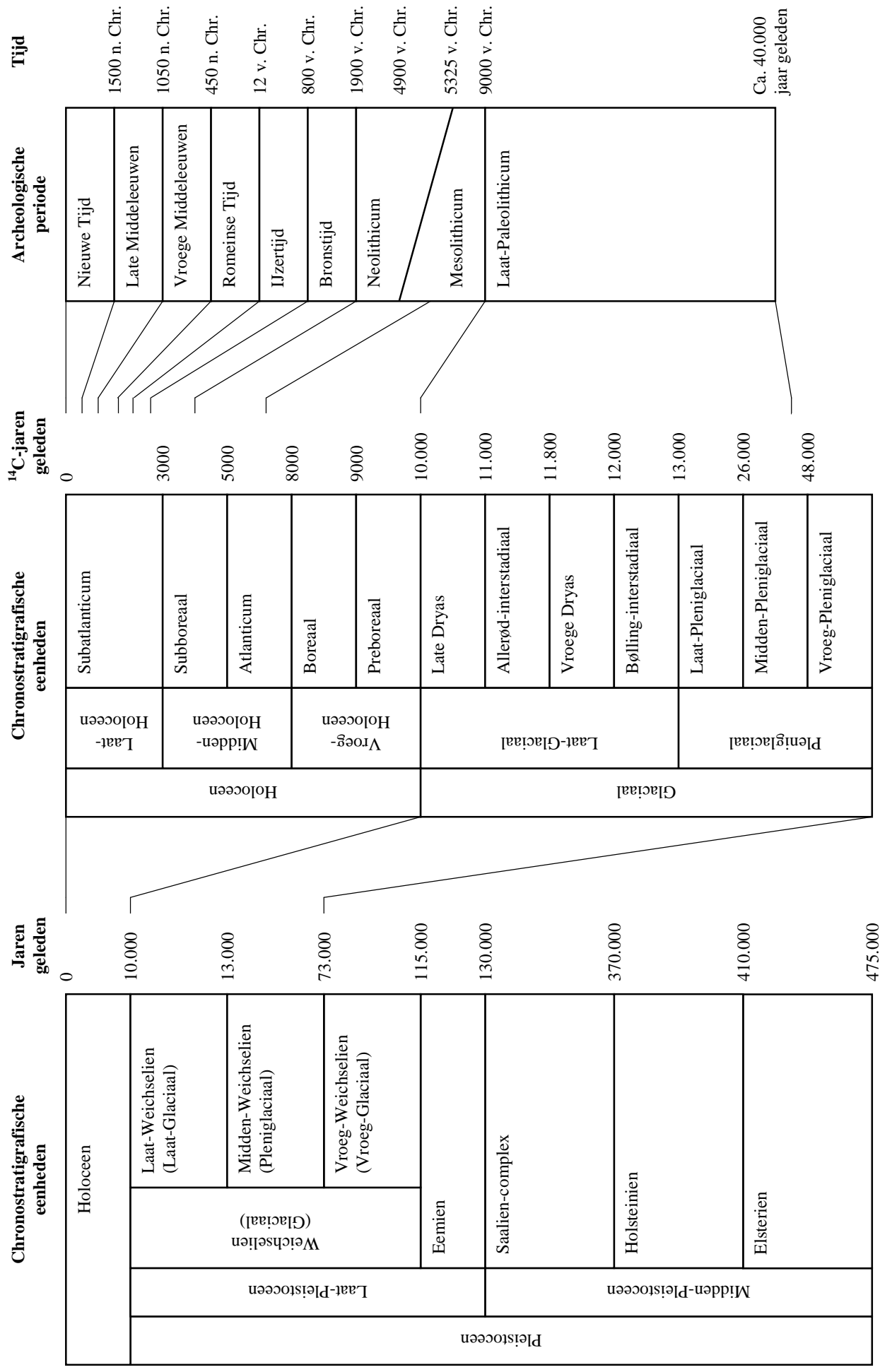
5 Samenvatting

In opdracht van J.G.C. van Schaik (Adviseur Bedrijfsontwikkeling) heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op locatie Davelaar 6 te Woudenberg (U). Tijdens het onderzoek werden negen sporen aangetroffen, die bestaan uit meerdere sloten, recente kuilen, ploegsporen en een natuurlijk spoor. Alle sporen zijn te koppelen aan het agrarische gebruik van het plangebied in de tweede helft van de afgelopen eeuw. De sloten en ploegsporen volgen de oriëntatie van huidige landschappelijke indeling; de recente kuilen zijn te dateren in de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen het gebied in gebruik was als opslagterrein tijdens de ruilverkaveling. Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk, bouwmateriaal, metaal en natuursteen. Alle vondsten dateren uit de Nieuwe Tijd. Het grootste deel is echter in de periode na de Tweede Wereldoorlog te dateren.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is geen archeologische vindplaats aangetroffen. Gezien de lage verwachting voor alle periode voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog voldoet dit aan de verwachting. De verwachting voor resten uit de Tweede Wereldoorlog was echter hoog. Er werden echter ook uit deze periode geen resten aangetroffen, waardoor de onderzoekslocatie archeologisch gezien vrijgegeven kan worden.

Literatuur

- Bartels, M., 1999. *Steden in Scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250–1900)*. Amersfoort/Zwolle.
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Moerman, S., 2011. *Davelaar 6, Woudenberg. Gemeente Woudenberg. Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase*. Noordwijk (B en G-rapport 1252).
- Mulder, E.F.J. de, M. C. Geluk, I.L. Ritsema, W. E. Westerhoff & T. E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Rietberg, B., 2011a. *Aanvullend bureauonderzoek, locatie Davelaar 6*. Ede (Adviesbureau Grebbelinie 02).
- Rietberg, B., 2011b. *Verkennende studie en aanvullend bureauonderzoek, locatie Davelaar 6*. Ede (Adviesbureau Grebbelinie 01).

Bijlage 1. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.

Bijlage 2 Waarderingscriteria conform KNA 3.2

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaafheid sporen; ruimtelijke gaafheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare vindplaatsen van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare vindplaatsen binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode;
ensemblewaarde	1/2/3	passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut of Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed synchrone context (voorkomen van vindplaatsen uit dezelfde periode binnen de micro-regio); diachrone context (voorkomen van vindplaatsen uit opeenvolgende perioden binnen de micro-regio); landschappelijke context (fysisch- en historisch-geografische gaafheid van het contemporaine landschap); aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerkendheid voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart